

du, Bošković stvara začetak nove jugoslovenske kartografije, pri čemu dolazi do vidnog izražaja njegovo veliko stručno znanje i znatna lična kultura. Ponovno, skoro iz ničega, nastaje 10. IV. 1920. godine Vojni geografski institut i Bošković mu je prvi načelnik. Geodetsko-kartografsko riješenje unifikacije topografskih karata za teritorij Jugoslavije, izborom mjerila i načina izrade, slobodno se može označiti kao genijalan. Po njemu sastavljeni, organizirani i rukovodeni stručni personal izvodi astronomsko - geodetsko - topografsko - kartografske i reproduksijske radove, tako da 1933. godine general Bošković s ponosom može objaviti, da je Jugoslavija dobila dobre specijalne karte mjerila 1:50.000 i 1:100.000, koje u potpunosti zadovoljavaju savremene vojne, naučne i administrativne potrebe te čine još i danas glavnu kartografsku osnovicu stručnih i sličnih radova. Stroga i naučna analiza i kritika ovog kartografskog remek-djela bila je pozitivna i pohvalna ne samo u Jugoslaviji, već širom ostalog svijeta, kako su to tada izjavljivali najpriznatiji članovi geografske nauke (dr. Penck i drugi).

General Bošković bio je i odličan nastavnik, plodan i mnogostrani pisac na polju stručnih nauka i aktivno je učestvovao u razvoju kartografije, aerofotogrametrije i gravimetrije. Između dva svjetska rata često je bio izaslanik Jugoslavije na skupovima i kongresima najvišeg stručnog nivoa, kada je bio biran za referenta i rukovodioca istih: najznačajnija mu je uloga na kongresu u Madridu 1924. godine, kada predlaže mjerenje i izračunavanje luka meridijana od Sjevernog rta preko Evrope i Afrike do Rta dobre Nade, kao i način prebacivanja triangulacionih određivanja preko široke pučine Sredozemnog mora. Bošković je član mnogobrojnih geografskih i srodnih naučnih institucija u Jugoslaviji i u cijelom svijetu (njih preko 25), od čega je najznačajnije: doživotni predsjednik

Udruženja geodetskih inženjera, geodeta i geometara Jugoslavije (1933 godine). Od 1955. godine sekretar je Nacionalnog komiteta međunarodne unije za geodeziju i geofiziku, a ujedno i redoviti član Srpske akademije nauke u Beogradu.

Visoke naučne tradicije i kartografsku estetiku Rugjera Boškovića, prvog upravitelja astronomskog opservatorija Brera (utemeljenog 1762 godine u Milanu), preko Deposito della guerra (Milano 1803 godine). Militärgeographisches Instituta u Milanu (do 1839 godine) i Beču (do 1918 godine), Bošković je akceptirao i gajio u Vojno geografskom institutu kao duhovno naslijeđe, čime je uvjetovao začetak i briljantni razvoj epohe jugoslovenske kartografije. Godine 1937., već u dostignutoj starosti stavljen je u penziju, ali njegov živi i eruditivni duh i radni elan upućivao ga je i nadalje na stručnu suradnju, naročito u sklopu Srpske Akademije nauka, sve do kratko vrijeme prije njegove smrti. Svijetla obraza i s ponosom predao je Vojno geografski institut svojim mladim suradnicima i učenicima.

Nas nekoliko još živih njegovih učenika visoko cijenimo stručno znanje, rad i ulogu Boškovića, čija erudicija i neumorna aktivnost bili su nam od ogromne koristi, kada nas je neumitni životni proces bio pozvao, da sve to prenosimo na naše mlade stručne generacije. Na njima je, da ovako odlično uvedenu epohu jugoslovenske kartografije dalje provode na čast, bitne potrebe i korist sadašnjice jugoslovenskih naroda.

Buduće vrijeme bit će u boljoj i punijoj mogućnosti, da dađe pravilnu ocjenu i priznanje Boškoviću o njegovoj ulozi i početnom radu historijske epohe jugoslovenske kartografije.

Slava i hvala akademiku i generalu Stevanu Boškoviću!

Senderdi Janko
puk. geod. službe u m.

Proslava 250. godišnjice Česke tehničke visoke škole u Pragu (27. V. — 2. VI. 1957.)

Česka Tehnička visoka škola u Pragu proslavila je rijedak jubilej, 250 godina svog nastavnog i naučnog rada. Mnogi su naši inženjeri diplomirali na ovoj školi; također ih je lijepi broj koji su diplomirali geodetske studije. Imao

sam čast da kao bivši đak ove škole na ovoj proslavi zastupam zagrebačko Sveučilište.

Proslava je započela svečanim otvaranjem 27. V. u Vladislavskoj sali na Hradčanima (sala u kojoj su se kruni-

sali česki kraljevi, birali predsjednici republike, i u kojoj se održavaju svečane priredbe) uz učešće predsjednika republike, vlade, diplomatskog zbora, predstavnika stranih univerziteta i visokih škola, te naučnih i kulturnih ustanova zemlje.

Jugoslavenske univerzitete predstavljali su: Akad. prof. Dr. Vidmar ljubljansku univerzu, prof. Dr. Luković beogradski univerzitet, te prof. Ing. Janković zagrebačko Sveučilište. Drugog dana proslave 28. V. su predstavnici stranih univerziteta pozdravili slavljenika i predali povelje i darove. Svi su naši predstavnici u svojim pozdravnim govorima istakli tradicionalne kulturne veze između českih i jugoslavenskih naroda, te zaželjeli da te veze budu i dalje prijateljske i prisne na dobrobit naroda i mira.

U okviru ove proslave svaki je fakultet ove Visoke škole organizirao međunarodnu naučnu konferenciju, na kojima su se raspravljali brojni naučni problemi. Tako je organizirana i međunarodna geodetska konferencija kojoj su prisustvovali geodeti delegati pojedinih zemalja. Učesnici konferencije bili su slijedeći, prema alfabetskom redu zemalja učesnica:

Austrija: Akad. prof. Dr. Mader; **Bugarska:** Prof. Ing. Dimov, Akad. prof. Dr. Hristov; prof. ing. Peevski, prof. Ing. Stojčev, prof. ing. Monev, prof. ing. Rajkov, Ing. Kraleev, i asis. ing. Taševa; **Francuska:** prof. ing. J. Levallois; **Jugoslavija:** prof. ing. Janković, prof. Prosen, ing. Rudl; **Mađarska:** prof. Dr. Hazay, Akad. prof. Dr. Tarczy-Hornoch; **Njemačka dem. rep.:** Prof. Dr. Buchholtz, prof. Dr. Pechel, prof. Dr. Sandig, prof. Dr. Zill, Dr. Arnold, prof. Dr. Reicheneder, te veliki broj asistenata i inženjera; **Poljska:** prof. Dr. Kamela, Mgr Ing. Klopocinski, mgr. ing. Gajkovski, prof. Dr. Kovalczyk, mgr. ing. Rabczuk, prof. Skapski, mgr. ing. Szczerba; **SSSR:** prof. Doroševič, prof. Izotov, prof. Volkov.

Konferenciju je otvorio dekan geodetskog fakulteta prof. Dr. Josef Böhm, nakon kojeg su predstavnici stranih delegacija pozdravili konferenciju i zaželjeli dobar uspjeh.

Podneseni su slijedeći referati:

Prof. Hristov: Točni dokaz o pretvaranju (transformaciji) simetričkih opazanih kuteva u ekvivalentna nezavisna opazanja pravaca.

Prof. Böhm: Problem najveće moguće pogreške.

Prof. Tarczy-Hornoch: Neki rezultati geodetskih ispitivanja laboratorija Mađarske Akademije nauka.

Prof. Peschel: Geodezija i moderna tehnika.

Dr. Kučera: Novi heliotrop.

Prof. Izotov: Opće formule otklona težišnice i Laplaceov azimut.

Prof. Buchar: Mjerenje položaja zvijezda pomoću velikog cirkumzenitala.

Prof. Levallois: Novo izjednačenje evropske nivelmanske mreže u geopotencijalnim veličinama.—

Dr. Arnold: Određivanje valovitosti geoida pomoću anomalija na slobodnom zraku.—

Oprescu: O nekim metodama fotogrametrije upotrebljene u Rumuniji.—
Doc. Dr. Kašpar: Rješenje geodetskih zadataka na rotacionoj plohi preslikavanjem na kuglu.—

Prof. Buchholtz: O nekim istraživanjima sovjetskih metoda i instrumenata provedenih na katedri za fotogrametriju u Drezdenu.—

Prof. Kneissl (u odsutnosti referat pročitao prof. Peschel): O stvaranju jedinstvene osnovne geodetske mreže.—

U diskusiji o pojedinim referatima uzeli su učešća mnogi diskutanti, naročito u vezi referata prof. Hristova, Böhma, Levallois-a, o kojima ja ovdje radi pomanjkanja prostora ne mogu opširnije referirati.

Prof. Hristov je u svom referatu dokazivao da se u slučaju simetrički opazanih kuteva (Schreiberova metoda), pod pretpostavkom normalne raspodjele pogrešaka u kutevima, dolazi do nezavisnih veličina smjerova (pravaca). Način na koji je taj dokaz podnesen nije bio do sada u literaturi poznat.

U diskusiji iznijeto je, da je taj dokaz formalno ispravan, ali u praksi neodrživ, jer nije moguće postići postavljenu pretpostavku o normalnoj raspodjeli pogrešaka. Čim je izvjestan pravac ili kombinacija pod utjecajem drugih pogrešaka, te će svakako utjecati i na ostale smjerove. Osim toga diskutanti su iznijeli iskustva iz prakse, prema kojima se Schreiberova metoda nije pokazala dovoljno prikladna.

Prof. Böhm je u svom referatu tretirao interesantni problem iz teorije pogrešaka. On je u referatu iznio statističke teorije i metode, koje bi mogle poslužiti za bolje razumijevanje pro-

blema raspodjele pogrešaka, te o isključivanju sumljivih opažanja. Klasična metoda u geodeziji koristi samo mehanički Gaussovu krivulju. Potrebno je razlikovati pojam najveće moguće i najviše dozvoljene pogreške. Prema statističkoj teoriji slučajnog izbora treba uzeti u obzir i slučajnost vrednosti aritmetičke sredine i slučajnost empiričke vrednosti srednje pogreške. Raspodjela pogrešaka u geodetskim mjerenjima ne ravna se prema Gaussovoj krivulji. Zato prof. Böhm predlaže da se kod izjednačenja primjene statističke metode koje se doduše ne mogu mehanički primijeniti, ali omogućuju da uz poznavanje metoda i uslova mjerenja, kao i uz bogato iskustvo može geodetski inženjer za svaki konkretni slučaj naći prikladno rješenje.

Referati i diskusije ukazali su još, da i na ovom polju razvoja nauke postoje izvjesne poteškoće, koje proizlaze iz podjele na blokove, i da bi u svrhu unapređenja geodetske nauke trebalo težiti miroljubivoj suradnji među svim zemljama svijeta. Pojavilo se da u tretiranju međunarodnih problema na polju geodezije postoje takođe dva bloka zapadni i istočni, koji doduše surađuju formalno u sastavu Međunarodne Unije za geodeziju i geofiziku, ali nekog

stvarnog kontakta međusobnog nemaju. Istočne države su do sada imale svoje međunarodne sastanke, (konferencija u Budimpešti i Sofiji), na kojima su doneseni zaključci o uvođenju elipsoida Krasovskog, te o izjednačenju nivoel-manske mreže u Baltičkom sistemu.

Inače konferencija je bila na visokom naučnom nivou, a odvijala se u atmosferi uzajamnog prijateljstva. Referati će biti publicirani u Sborniku Česke visoke tehničke škole.

Janković

Pomoć »Geodetskom listu« — Zavod za fotogrametriju Arh. — Grad. — Geodetskog fakulteta Zagreb dodijelio je novčanu pomoć Geodetskom listu u iznosu od 100.000.— dinara. Uredništvo i uprava lista se najljepše zahvaljuje na ovom plemenitom gestu.—

Rješenjem rektorata zagrebačkog Sveučilišta dodijeljena je Geodetskom listu za god. 1958 svota u iznosu od 300.000.— din kao pomoć za štampane radove nastavnog osoblja zagrebačkog Sveučilišta. Ističući to sa osobitim zadovoljstvom, uredništvo i uprava lista se najtoplije zahvaljuje.

Uredništvo

Osnivanje podružnice Zagreb

Na godišnjoj skupštini Društva geodeta N. R. Hrvatske održanoj 31. ožujka 1957. odlučeno je da se u Zagrebu osnuje podružnica društva i izabran je inicijativni odbor za njeno osnivanje.

Osnivačka skupština održana je 20. travnja 1957. na kojoj je za predsjedni-

Upravni odbor se je na sjednici održanoj 26. travnja 1957. konstituirao ovako: podpredsjednik Paškvan Ante, prvi tajnik Hodovski Dalibor, drugi tajnik Golub Božidar, blagajnik Bo-

ka podružnice izabran ing. Petković Veljko. U upravni odbor izabrano je devet članova, a u nadzorni odbor ing. Bodor Matija, Medak Petar i Starčević Josip. Za delegate za plenum društva izabrani su Paškvan Ante i ing. Vidović Rudolf.

žičević Juraj i članovi: ing. Runje Danko, ing. Vidović Rudolf, Banovac Zdravko, ing. Vujasinović Branko i ing. Gjurgjan Zvonimir.

D. H.

»GEODETSKI LIST«: Izdavač »DRUŠTVO GEODETSKIH INŽENJERA I GEOMETARA« NR Hrvatske, Zagreb, Berislavićeva ul. 6. — Odgovorni urednik: Prof. Ing. Mato Janković, Zagreb, Hrvojeva ul. 5. — Uprava, uredništvo i administracija: Zagreb, Petrinjska ul. 7. — Pretplata 2000.— Din, za članove stručnih društava 400.— Din, za studente i đake 200.— Din. — Tekući račun kod Komunalne banke, Zagreb KB-4-Z-1092